

„Wszyscy możemy być wielojęzyczni!”¹

KALEJDOSKOP JĘZYKOWY NA UNIWERSYTECIE GDAŃSKIM

Un'altra lingua è un'altra visione della vita



Piąte urodziny sojuszu SEA-EU w Welcome Centre UG

Fot. Sebastian Jętczak

Przytoczone jako motto tego artykułu słowa przypisywane włoskiemu reżyserowi Federico Felliniemu, które w tłumaczeniu oznaczają „Inny język to inna wizja życia”, stały się inspiracją do bliższego przyjrzenia się różnorodności językowej oraz roli języków obcych na naszej uczelni. Zaczni-

my od wyjaśnienia podstawowych pojęć: wielojęzyczność, wielojęzyczność, plurilingwalizm.

Wielojęzyczność to zjawisko występowania kilku języków na danym obszarze, podczas gdy **wielojęzyczność** „dotyczy praktyki posługiwania się przez jednostki i społeczeństwa więcej niż jednym

językiem, w różnym stopniu biegłości”². Z kolei **plurilingwalizm**, inaczej: **wielojęzyczność indywidualna**, to kompetencja językowa jednostki, która posługuje się kilkoma językami na różnym poziomie biegłości każdego z nich w celach komunikacyjnych. Dla uproszczenia w dalszej części artykułu w odniesieniu do wszystkich tych trzech zjawisk ogólnie stosowany będzie termin **różnorodność językowa**.

Zatem, jak bardzo różnorodny językowo jest nasz kampus? Ile różnych „wizji życia” współistnieje w naszej akademickiej przestrzeni? Dane zebrane w roku akademickim 2024/2025 mogą naprawdę zaskakiwać.

JĘZYKI OBCE NA UG W LICZBACH

Pod względem skali działania **Centrum Języków Obcych** ma największy zasięg. Na obowiązkowe lektoryaty z sześciu obecnie oferowanych języków obcych, w tym języka polskiego dla obcokrajowców, rocznie uczęszcza ponad **10 000 studentów** wszystkich stopni i trybów studiów na **11 wydziałach** UG. W minionym roku akademickim przełożyło się to na **552 grupy lektoratowe**, z czego aż **469** stanowiły grupy języka angielskiego, którego znajomość wśród studentów w ostatnich kilkunastu latach wyraźnie rośnie. Doprowadziło to do gruntownej zmiany programów nauczania w stronę języka specjalistycznego (np. English for Specific Purposes lub Academic English) i języka środowiska pracy, tak by w jak najwyższym stopniu odpowiadały one na realne potrzeby studentów i oczekiwania pracodawców.

Pozostałe **83** grupy lektoratowe obejmowały języki: niemiecki, hiszpański, francuski, rosyjski oraz

wspomniany polski dla obcokrajowców. Studenci zazwyczaj zaczynają naukę tych języków od początku, z wyjątkiem języka niemieckiego i języka hiszpańskiego, których często uczyli się już wcześniej.

Na szczególną uwagę zasługuje dostępność lektoratów dla osób z niepełnosprawnością. Od kilku lat ta zindywidualizowana forma nauki języków obcych jest na stałe obecna w ofercie CJO i za interesowanie nią jest znaczące. W roku akademickim 2024/2025 korzystało z niej łącznie **33 studentów**, którzy uczyli się jednego z **3 języków obcych**: angielskiego, hiszpańskiego lub niemieckiego.

Centrum stale podnosi standardy nauczania oraz wprowadza dydaktyczne i metodyczne innowacje. O wysokich kompetencjach lektorów mogło przekonać się także kilkuset nauczycieli akademickich i pracowników administracji UG, którzy w ostatnich kilku latach skorzystali z kursów języka angielskiego w ramach różnych projektów i programów (np. IDUB, NAWA), czy też przedsięwzięć dofinansowywanych z funduszu szkoleniowego UG, i tym samym mogli realizować jedno z założeń tzw. umiędzynarodowienia w domu (Internationalization at Home).

Z kolei różnorodność językowa naszego uniwersytetu w największym stopniu jest zasługą Instytutów Wydziału Filologicznego: Anglistyki i Amerykanistyki, Filologii Germańskiej, Filologii Romańskiej, Filologii Polskiej, Lingwistyki Stosowanej, Rusycystyki i Studiów Wschodnich, Skandynawistyki i Fennistyki, Studiów Klasycznych i Sławistyki. Oferują one łącznie naukę aż **21 języków nowożytnych**: angielskiego (w wersji brytyjskiej i amerykańskiej), chińskiego, chorwackiego, duńskiego, fińskiego, francuskiego, hiszpańskiego, is-

landzkiego, japońskiego, kaszubskiego, niemieckiego, norweskiego, polskiego, portugalskiego, rosyjskiego, serbskiego, słoweńskiego, szwedzkiego, tureckiego, ukraińskiego, włoskiego, a także **3 języków martwych**: łaciny, greki i staroцеркiewnośłowiańskiego. Przełożyło się to na **149 grup studentek** w roku 2024/2025.

SEA-EU WSPIERA I PROMUJE RÓŻNORODNOŚĆ JĘZYKOWĄ

Obok tradycyjnej formy nauki języków obcych studenci oraz pracownicy UG mają możliwość korzystania z bezpłatnych kursów języka angielskiego w ramach sojuszu European University of the Seas: SEA-EU 2.0. **Virtual Language Courses** (VLC) cieszą się niesłabnącą popularnością wśród całej społeczności akademickiej wszystkich 9 uniwersytetów nadmorskich, a pracownicy Centrum Języków Obcych oraz Instytutu Anglistyki i Amerykanistyki do tej pory przeprowadzili 6 kursów wirtualnych: „Practical Phonetics”, „Communicative Skills in the International Academic Environment”, „English for International Communication”, „Business English”, „Academic Writing” oraz „Academic Speaking”. Niektóre z nich były przeznaczone dla studentów, a inne – dla nauczycieli akademickich oraz pracowników administracji uczelni SEA-EU. W ofercie VLC znalazł się także kurs języka polskiego dla obcokrajowców: „Polska po polsku”, zrealizowany w ramach praktyki przez słuchaczkę Studiów Podyplomowych „Nauczanie języka polskiego jako obcego”. Nasze partnerskie uniwersytety również oferują VLC, a obok języka angielskiego można było skorzystać z nauki m.in. francuskiego, hiszpańskiego i portugalskiego.

Jeszcze inną możliwością uczenia się języków obcych w ramach sojuszu jest korzystanie z oferty tzw. tandemów językowych: **Virtual Tandem Language Exchange** (VTLE), na których w indywidualnej, niezależnej formie każdy z nas może uczyć się innych języków obcych i jednocześnie nauczać naszego partnera tandemowego znanego sobie języka, korzystając z serwisu na stronie: <https://sea-eu.org/sea-eu-virtual-tandem-language-exchange/>. Nie trzeba przy tym być wykształconym metodycznie specjalistą, co podnosi dostępność i bardzo ułatwia naturalny kontakt z wybranym językiem. Wszyscy zatem możemy być wielojęzyczni i wpływać na wzbogacanie różnorodności językowej UG!

INNE MOŻLIWOŚCI NAUKI JĘZYKÓW OBCYCH

Oprócz możliwości nauki języków obcych wynikającej z programów studiów czy też dostępnej w ramach SEA-EU istnieje możliwość korzystania z kursów komercyjnych prowadzonych przez Centrum Języków Obcych we współpracy z Fundacją Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego, a także nauki języka polskiego lub przystąpienia do egzaminu z języka polskiego dla obcokrajowców w ramach oferty Akademickiego Centrum Języka Polskiego i Kultury Polskiej dla Cudzoziemców. Powiązane z UG w luźniejszy sposób Centrum Herdera oraz Instytut Konfucjusza oferują odpowiednio naukę języka niemieckiego i chińskiego.

NAUCZANIE PRZEZ BLIŻSZE POZNANIE

Na koloryt takiego kalejdoskopu językowego naszego kampusu

istotny wpływ mają wydarzenia promujące języki obce oraz kulturę krajów ich rodzimych użytkowników. Niektóre z nich, np. *You're Singing my Language* i *Politics of Hollywood*, miały charakter jednorazowy, inne zaś pojawiają się cyklicznie, tak jak Konferencja Młodych Skandynawistów i Fennistów, Noc Anglistów czy Festiwal Kultury Azjatyckiej NORIFEST. Jest to doskonała i bardzo atrakcyjna forma przybliżania języka, kultury i zwyczajów innych krajów przez doświadczenie ich bogactwa i różnorodności.

RÓŻNE FORMY UMIEDZYNARODOWIANIA UG

Postępujące umiędzynarodowienie UG to oczywiście nie tylko nauka języków obcych. Kształcenie językowe ma również charakter wspierający i pozwala na gruntowne przygotowanie zasobów do realizacji innych zadań. To także, a może przede wszystkim, coraz szersza oferta przedmiotów lub całych programów kształcenia w języku angielskim. Te liczby też są wysokie, a w roku akademickim 2024/2025 aż na **41 kierunkach** prowadzono przedmioty w języku angielskim (w tym **5 specjalności**), natomiast **9 kierunków** było całkowicie anglojęzycznych. Po dotychczas tylko jednym wspólnym kierunkiem studiów w języku angielskim (joint programme): International Financial Law, w ramach SEA-EU z nowym rokiem akademickim ruszają: Sustainability Transition for Organisations and Resilience Management (STORM), Port Management and Logistics (MIPMAL), Sustainable Blue Economy (Sea-BluE).

Nasz kampus staje się zatem coraz bardziej różnorodny językowo i kulturowo, coraz bardziej otwarty i dostępny, prawdziwie

inkluzywny i gościnny. W roku akademickim 2024/2025 przebywało u nas aż **733 studentów zagranicznych** reprezentujących **59 krajów z całego świata** – od Angoli, przez Japonię, Liban, Kirgistan, Madagaskar, Niemcy, Rumunię, Sri Lankę, po Szwecję, Węgry i Zimbabwę. Oprócz tego **283 zagranicznych studentów** kształciło się na UG w ramach programu **Erasmus+**.

Gościnna obecność na naszej uczelni międzynarodowej naukowej kadry akademickiej jest także imponująca. W trakcie obu semestrów 2024/2025, w ramach programu „Profesorowie wizytujący UG” naszą uczelnię odwiedziło **19 osób z 14 krajów**, a w ramach prowadzenia badań, realizacji projektów, udziału w konferencjach, seminariach lub Staff Weekach, nawiązywania współpracy między uczelniami, czy też prowadzenia wykładów na UG przebywały **123 osoby z 35 krajów**. Nasi goście pochodzili praktycznie ze wszystkich stron świata: wielu państw europejskich, a także z Japonii, Chin, Korei Południowej, Tajwanu, Uzbekistanu, Izraela, Madagaskaru, Algierii, Maroka, Chile, USA i Kanady.

RÓŻNORODNOŚĆ OPARTA NA FUNDAMENCIE TOŻSAMOŚCI

Przy całej tej imponującej różnorodności językowo-kulturowej, tak bardzo już obecnej na naszej uczelni, konsekwentnie wspieranej i rozwijanej, przy dynamicznie rosnących słupkach rozmaitych wskaźników, musimy szczególnie dbać o fundament, na którym opieramy naszą tożsamość. Język polski jest podstawowym językiem nauczania i komunikacji na UG. Studia z zakresu językoznawstwa, literatury, historii i kultury

polskiej, promocja języka ojczystego to bardzo istotny element całości działań realizujących unijną ideę unity in diversity (jedności w różnorodności).

JĘZYK I KULTURA KASZUB JAKO WYJĄTKOWE DZIEDZICTWO

Szczególnym obowiązkiem UG w odniesieniu do lokalnej tożsamości jest troska o język i kulturę mniejszości naszego regionu. Jak z niepokojem pisze Stasia Budzisz, autorka *Welewetki*: „Kaszuby wiedną [...] Kaszuby milkną”³. Czy kierunek etnofilologia kaszubska, obchodzący w tym roku jubileusz 10-lecia istnienia, jedyny taki w Polsce, cieszący się niezbyt dużym, ale stałym zainteresowaniem sprostą temu zadaniu? Na szczęście w gronie nauczycieli i studentów nie brakuje entuzjastów, czego dowodami są chociażby kolejny cykl ogólnouczelnianych wykładów kaszubologicznych i druga edycja Kaszubskiego Slamu Poetyckiego (rywalizacji na wiersze)⁴.

A może warto zainicjować kolejne, szerzej zakrojone, skuteczniej promowane oraz bardziej widoczne działania i wydarzenia,

by językowi kaszubskiemu i bogatej kulturze Kaszub oraz ich niezwykle ciekawej, ale też czasami złożonej historii zapewnić stałe miejsce w życiu akademickim naszej uczelni?

Można z całym przekonaniem stwierdzić, że promocja języka i kultury pięknego regionu Kaszub jest niezbędnym elementem kalejdoskopu różnorodności językowo-kulturowej UG. Współgra z unijnymi zasadami poszanowania praw języków regionalnych i mniejszościowych ujętymi w *Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej*⁵. Język kaszubski stanowi przecież wyróżnik naszej uczelni i ma wyjątkową wartość w skali polskiej oraz międzynarodowej. Jest też istotną częścią mocnego fundamentu naszej akademickiej tożsamości, bo tylko na takim fundamencie można oprzeć autentyczny, wszechstronny i zrównoważony rozwój naszej uczelni. Nade wszystko jest „ważną częścią misji naukowej i dydaktycznej Uczelni”, jak głosi *Uchwała nr 6/21 Senatu Uniwersytetu Gdańskiego z dnia 25 lutego 2021 roku w sprawie działań Uniwersytetu Gdańskiego w zakresie ochrony i rozwijania języka oraz kultury kaszubskiej*⁶.

RÓŻNORODNOŚĆ JĘZYKOWA STRATEGICZNYM ZASOBEM UCZELNI

Różnorodność językowa Uniwersytetu Gdańskiego to nie tylko istotny element kultury organizacyjnej naszej akademickiej wspólnoty, współgrający ze *Strategią Uniwersytetu Gdańskiego na lata 2025–2030*⁷. To także nasza coraz bardziej oczywista, widoczna, szanowana i wspólnie kształtowana uniwersytecka rzeczywistość, mająca zasadniczy wpływ na przyszłość naszej uczelni. A cóż może być bardziej fascynującego i odkrywczego, niż przeglądanie się w tak różnych „wizjach życia” obecnych w coraz bogatszym kalejdoskopie językowym Uniwersytetu Gdańskiego, a także ich stałe doświadczanie w naszym wspólnym, akademickim *habitat naturale*?

Alina Swebocka

pełnomocniczka Rektora
ds. polityki językowej UG

PS Dane liczbowe zostały zebrane w semestrze letnim roku akademickiego 2024/2025. Serdecznie dziękuję wszystkim respondentom za pomoc w ich pozyskaniu.

¹ M. Hornsby, *Wielojęzyczność i kontakty językowe*, tłum. T. Wicherkiwicz, J. Ignalewska; <http://pl.languagesindanger.eu/book-of-knowledge/multilingualism-and-language-contact/> (dostęp: 20.08.2025).

² Tamże.

³ S. Budzisz, *Welewetka. Jak znikają Kaszuby*, Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 2023, s. 197.

⁴ *Rywalizacja na wiersze, czyli II Kaszubski Slam*; <https://www.expresskaszebe.pl/arttykul/13294,rywalizacja-na-wiersze-czyli-ii-kaszubski-slam> (dostęp: 20.08.2025).

⁵ Dz.Urz. UE C 202 z 7.06.2016, s. 389–405.

⁶ https://bip.ug.edu.pl/sites/default/files/nodes/akty_normatywne/102004/files/6u21_kaszuby.pdf (dostęp: 20.08.2025).

⁷ https://bip.ug.edu.pl/sites/default/files/nodes/akty_normatywne/117668/files/strategia_2025_-_2030.pdf (dostęp: 20.08.2025).